

Zápis z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro sociální otázky, konaného dne 11. března 2014

Přítomni: dle prezenční listiny

Místo konání: hlavní budova MPSV, na Poříčnické 1, Praha 2

Program:

1. Podání informace k aktuálnímu stavu příprav přechodu financování na kraje
2. Informace o odměňování v sociálních službách (s rozdělením na příspěvkové organizace (dále jen PO) a nestátní neziskové organizace (dále jen NNO)
3. Informace k metodice ke střednědobým plánům rozvoje sociálních služeb

K jednotlivým bodům programu byl zaslán členům pracovního týmu podkladový materiál v elektronické podobě.

Jednání řídila Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová, náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí a vedoucí pracovního týmu.

Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová seznámila účastníky jednání s programem, který byl následně jednomyslně schválen, a představila nově jmenovaného ředitele odboru sociálních služeb Mgr. David Pospíšila.

1. Podání informace k aktuálnímu stavu příprav přechodu financování na kraje

Úvodní informace o přípravách přechodu financování sociálních služeb na kraje podali ředitel odboru sociálních služeb Mgr. David Pospíšil a Ing. Linda Maršíková, vedoucí oddělení financování sociálních služeb. Uvedli rizika, která tento přechod přináší a seznámili účastníky s nároky, které uvedený proces klade na všechny účastníky v rámci zajištění hladkého průběhu přechodu, především v roce 2015.

Přesun části dotačního řízení na kraje upravuje legislativa, připravuje se nařízení vlády a metodika poskytnutí dotace kraji, včetně přípravy řešení všech problematických bodů procesu. Přílohou metodiky pak bude rozhodnutí o poskytnutí dotace kraji, které poskytne právní oporu pro postupy stanovené metodikou. Nezbytným krokem je také nastavení kontrolních mechanismů. Upřesňují se náležitosti právních aktů (Rozhodnutí o poskytnutí dotace „Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) – kraj“, a „kraj – poskytovatel“) tak, aby byla zajištěna pravidla pro výplatu přidělené dotace.

Problém představuje momentální stav agendových aplikací MPSV - v současné době začíná programování s původním poskytovatelem aplikace, firmou OK Systém, která je však zasmělněna pouze do konce roku 2014. Je nutné zajistit funkčnost systémů v dlouhodobém horizontu a poskytnout aplikace k využití jednotlivým krajům.

Ředitel odboru sociálních služeb ujistil zúčastněné, že MPSV plně reflektuje největší obavy jednotlivých aktérů systému, především obavy z rozdílného přístupu k poskytovatelům sociálních služeb, a to zejména z podpory vlastních příspěvkových organizací krajů na úkor neziskových organizací. MPSV, tak jako doposud zachová podporu neziskových organizací jako zásadního poskytovatele sociálních služeb a tvůrce občanské společnosti. Zároveň bude ministerstvo dohlížet na udržení přiměřené dostupnosti služeb v jednotlivých regionech, tak aby nedocházelo k rozkolísání systému. Dále se bude spolupodílet na tvorbě požadovaných výstupů ze střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, na stanovení standardu služby, ceny služby, určení rozmezí minimálních a maximálních mezd pracovníků, na zapojení obcí do procesu plánování sítě služeb, tak aby celý systém sociálních služeb dokázal efektivně reagovat na vzniklé potřeby.

Bc. Dagmar Žitníková zástupkyně Českomoravské konfederace odborových svazů (dále jen ČMKOS) sdělila, že odbory vítají naplnění zákona o sociálních službách, decentralizaci dotačního procesu a přechod financování sociálních služeb na kraje. Nicméně ČMKOS vyjadřuje obavu nad průběhem procesu financování sociálních služeb, který se bude řídit pouze metodikou. Připomněla, že odbory od účinnosti zákona požadovaly jeho naplnění a vypracování zvláštního právního předpisu k poskytování dotací, kdy je přímo v zákoně uvedeno, co má zvláštní právní předpis stanovit. Metodický pokyn je pro financování nevhodná forma, právní závaznost metodiky není téměř žádná, metodiku lze kdykoliv změnit a to jsme v minulém období zažili opakovaně. Podmínky pro poskytovatele sociálních služeb se měnily i v průběhu roku, každým rokem se litovalo o výši dotací pro jednotlivé poskytovatele podle objemu financí na dotace, které byly uvolněny ze státního rozpočtu. Dle názoru ČMKOS by podstata změny financování neměla spočívat pouze ve formální změně financování, ale měla by především zajistit stabilitu a rozvoj sociálních služeb. Odbory opakovaně požadovaly, aby se pro sociální služby vytvořil dlouhodobý plán jejich financování a rozvoje. Požadovali jsme také stanovení nákladových cen a finanční normativy, které zamezí diskriminaci mezi jednotlivými poskytovateli sociálních služeb.

ČMKOS požaduje, aby byl zpracován k poskytování dotací zvláštní právní předpis a to minimálně ve formě vyhlášky, nebo nařízení vlády.

Mgr. David Pospíšil objasnil, že postup „metodika – rozhodnutí“ bude obdobný jako u operačních programů, kde se rozhodnutí o poskytnutí dotace odkazuje na konkrétní metodiku, která se tak stává součástí právního aktu. Další pojistku pak představuje stanovení stejných parametrů, jimiž se budou kraje řídit.

Ing. Linda Maršíková doplnila, že je jasně stanoven mandát, které atributy dotačního řízení je možné řešit prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády, a které již nikoliv. Je nevyhnutné, aby část celého procesu byla upravována jednotnou metodikou. MPSV

jako garant systému zajistí, aby byl respektován rovný přístup ke všem poskytovatelům sociálních služeb.

Dále byl vznesen dotaz - k čemu konkrétně se bude vyjadřovat přímo zastupitelstvo kraje a jestli budou na úrovni krajů fungovat dotační komise, ve kterých budou zastoupeni sociální partneři.

Ing. Linda Maršíková odpověděla, že role zastupitelstva se řeší z několika důvodů. Prvotně je důležité zajistit, aby první splátka dotace v roce 2015 proběhla jako obvykle v termínu do konce března. Ministerstvu jde prioritně o dodržení časové osy průběhu dotačního řízení, tak aby dotace mohla být včas vyplacena. Model, kdy zastupitelstvo kraje schválí mechanismus a rada kraje jej poté realizuje a následně informuje zastupitelstvo, se jeví jako reálný. Nelze ovšem výše popsaný proces predikovat do detailů – u každého kraje může probíhat individuálně a MPSV nemá mandát, aby jakkoliv vstupovalo do jednání samospráv.

Mgr. David Pospíšil upřesnil, že s Ministerstvem vnitra právě probíhají konzultace na téma problematiky samosprávy versus výkon státní správy v přenesené působnosti.

Mgr. Ivana Stráská zástupkyně Krajského úřadu (dále jenom KÚ) Jihočeského kraje doplnila, že dotační komise na krajích na tomto principu probíhají již v současné době, kdy jsou přítomni starostové obcí, členové zastupitelstva, apod., přičemž KÚ je podrobně obeznamuje, jakým způsobem hodnotil žádosti o dotace. Do budoucna půjde pouze o zdokonalení a doladění již fungujícího systému.

Ing. Jiří Horecký, MBA zástupce Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR (dále jenom KZPS ČR) rovněž poukázal nevhodnost svévolného nárůstu kapacit sociálních služeb, které by mohlo narušit stabilitu systému. Zároveň vyslovil obavu nad vznikem situace, kdy by některý z krajů mohl výrazně upřednostňovat jistý druh služby nebo naopak se snažit nějaký typ služby značně omezit (např. sociální poradenství apod.). Poskytovatele by jednoznačně uklidnilo, kdyby dotační komise na krajích probíhaly za účasti sociálních partnerů. Dále uvedl, že poskytovatelé sociálních služeb s napětím očekávali zveřejnění dvou dokumentů, a to jednak materiálu o stavu příprav přechodu financování sociálních služeb na kraje ale především pak zveřejnění podkladů krajských úřadů ke stanovení návrhů na dotace na sociální služby. K výše uvedeným materiálům vydala Unie zaměstnavatelských svazů České republiky (dále jen UZS ČR) písemná stanoviska a požadavky na projednání v rámci nejbližšího jednání pracovního týmu (Příloha č. 1 tohoto zápisu). **Vzhledem k tomu, že problematika změny financování sociálních služeb bude, dle rozhodnutí předsednictva Rady pro sociální a hospodářskou dohodu, začleněna do zasedání pléna v druhé polovině dubna, navrhl Ing. Horecký svolat týden před plánovaným plénem pracovní tým a připravit k dané problematice závěry.**

Mgr. Ivana Stráská k vyvrácení obav z hodnocení žádostí na krajích uvedla, že v posledních letech bylo při projednávání souhrnných žádostí ze strany MPSV jen

minimum připomínek a MPSV rovněž nepředstavovalo, vzhledem k existenci různých lobbistických skupin, ideální záruku transparentnosti celého procesu. Připomněla, že pracovníci KÚ, kteří provádějí hodnocení, skutečně detailně znají jednotlivé služby – úvazky, počty klientů, kvalitu, nákladovost apod.

Bc. Miloslav Čermák zástupce KÚ Karlovarského kraje dále zopakoval, že krajské zastupitelstvo bude schvalovat způsob rozdělení dotací, tj. jakousi kompletní „kuchařku“ dle které pak rada kraje provede hodnocení, o kterém bude zpětně informovat zastupitelstvo.

Mgr. David Pospíšil doplnil, že následně do procesu vstupuje MPSV, které zkontroluje, jestli kraj postupoval dle stanovených parametrů.

Ing. Linda Maršíková závěrem stručně shrnula, časový harmonogram postupu jednotlivých prací. Do konce března 2014 je naplánováno předložení tezí k nařízení vlády legislativnímu odboru MPSV, do června 2014 se upřesnění termín do kdy musí kraj požádat o dotaci na financování sociálních služeb, tak aby MPSV stihlo dát podklady k přípravě státního rozpočtu a samotné vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace může proběhnout až po schválení státního rozpočtu. Financování sociálních služeb v roce 2015 by mělo probíhat v tzv. režimu roku nula.

Mgr. Ivana Stráská navrhla, že Asociace krajů České republiky vytvoří ve spolupráci s MPSV pro všechny kraje společný postup na rok 2015.

Ing. Radmila Malá zástupkyně Ministerstva financí připomněla, že rozhodnutí o poskytnutí dotace může být vydáno pouze po finančním vypořádání dotace z předchozího roku.

Ing. Jiří Horecký, MBA požádal MPSV o zveřejnění všech souhrnných žádostí o dotace, což mu bylo ze strany MPSV přislíbeno, s vysvětlením, že se jednalo pouze o technický problém - vzhledem k nefunkčnosti aplikací, nebylo možné realizovat zveřejnění již v dřívějším termínu.

2. Informace o odměňování v sociálních službách (s rozdělením na příspěvkové organizace (dále jen PO) a nestátní neziskové organizace (dále jen NNO))

Bc. Dagmar Žitníková vnesla požadavek na řešení špatného finančního ohodnocení zaměstnanců v sociálních službách. Připomněla, že všichni účastníci dnešního jednání v minulosti opakovaně uznali, že je potřeba zvýšit platy a mzdy zaměstnanců v sociálních službách. Zvýšení platů a mezd ovšem nelze realizovat, bez navýšení finančních prostředků na sociální služby.

Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová uvedla, že požadavek MPSV na prostředky ze státního rozpočtu na financování sociálních služeb je pro příští rok 8 miliard Kč.

Bc. Miloslav Čermák uvedl, že kraje mohou vykonávat kontrolu téměř 100% počtu poskytovatelů na svém území oproti ministerstvu, které mělo jen omezené možnosti co do objemu provedených kontrol ohledně využití dotace a samozřejmě kraje budou věnovat při kontrolách pozornost i otázce odměňování pracovníků.

Ing. Linda Maršíková poznamenala, že by nebylo vhodné stanovit při poskytnutí dotace její využití pouze na osobní náklady. MPSV zároveň nemůže diktovat neziskovým organizacím, jak mají odměňovat své zaměstnance.

Bc. Dagmar Žitníková doplnila, že samozřejmě není možné určovat neziskovým organizacím, jak mají odměňovat své zaměstnance. Nicméně poukázala na to, že se na ČMKOS obrací samotní poskytovatelé neziskových organizací, kterým omezená a nedostatečná výše přidělené dotace neumožňuje dostatečně ohodnotit své zaměstnance. V tomto kontextu je potřeba zvýšit objem finančních prostředků určených na sociální služby tak, aby se všem zaměstnancům mohly odměny za práci zvýšit. MPSV má údaje o počtech zaměstnanců jak v příspěvkových organizacích, tak v ostatních organizacích. MPSV pro jednání o navýšení platů zpracovalo analytické materiály, které je možné nyní použít. Pokud MPSV materiály nemá, tak ho odbory rády dodají. Co se týká celkové částky, která je potřeba, aby se velmi nízké platy a mzdy zvýšily, tak jedna z variant počítala s objemem financí ve výši 1,5 mld. pro zaměstnance odměňované platem.

Mgr. David Pospíšil uvedl, že by se tak v rámci dotačního řízení muselo stanovit, že poskytovatel může z přidělené dotace využít na provozní náklady např. maximálně 20% z celkového objemu prostředků a zbytek pak musí využít na pokrytí osobních nákladů. Uvedený pokyn by pravděpodobně značně rozkolísal celý systém a neexistuje záruka, že by ho poskytovatelé dokázali dodržet.

Ing. Linda Maršíková doplnila, že je sice možné stanovit minimální mzdu pro uvedené kategorie pracovníků, ale tento přístup zakládá stejný problém, o kterém mluvil již pan ředitel odboru sociálních služeb, protože v některých regionech nebude minimální výše mzdy jednoduše akceptována.

Bc. Dagmar Žitníková dále připomněla požadavek odborů na přeřazení pracovníků v sociálních službách a sociálních pracovníků do tarifních tabulek zaměstnanců ve zdravotnictví, což by spolu s navýšením platů všech zaměstnanců o 5%, představovalo onen již uvedený nárůst potřebných finančních prostředků. Přeřazení pracovníků v sociálních službách do zdravotnické tabulky je pouze narovnáním systému, kdy byli v minulosti zdravotničtí pracovníci přeřazováni na pozice pracovníků v sociálních službách.

K obavám pracovníků MPSV sdělila, že odbory nepředpokládají, že by se mělo pokynem nařizovat zaměstnavatelům v neziskových organizacích procento nákladů na mzdy. Zvýšení mezd zaměstnanců v těchto organizacích je potřebné řešit formou kolektivního vyjednávání a to i za předpokladu dostatečného informování o nárustu objemu financí a za společného dohledu ministerstva, krajů, odborů a zaměstnavatelů.

Ing. Radmila Malá vyjádřila v závěru obavy, že Ministerstvo financí nebude schopné požadovanému navyšování prostředků ze státního rozpočtu vyhovět.

3. Informace k metodice ke střednědobým plánům rozvoje sociálních služeb

Ing. Linda Maršíková uvedla, že Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb (dále jen SPRSS) nabývá na stále větším významu, protože kraj může z titulu platné legislativy žádat dotaci na podporu sociálních služeb pouze na plán. MPSV již delší dobu připravuje v rámci projektu Podpora procesů v sociálních službách metodiku pro vytváření optimální krajské sítě sociálních služeb a pro plánování finančních prostředků v rámci procesu vytváření SPRSS. V březnu letošního roku zahajuje činnost expertní skupina za účasti krajských plánovačů a přibližně do července letošního roku by měl vzniknout návod jak vytvořit plán a co přesně je jeho výstupem. Plán by měl být jasným stanoviskem kraje, jaké služby chce na svém území podporovat, kam směřuje v oblasti sociálních služeb, jaká je síť sociálních služeb, kterou hodlá financovat a jaké jsou případné varianty úpravy této sítě. Na základě výše uvedeného by pak MPSV chtělo zahrnout do zákona o sociálních službách (§ 3) definici sítě sociálních služeb. MPSV usiluje o to, aby se finální části plánování účastnily i sousední kraje, aby bylo zřejmé kde je pomezí a o jaké kapacity se sousední kraje dělí. Plán musí zároveň obsahovat i řešení různých krizových situací (změna vlády, omezení finančních prostředků, společenské změny, apod.)

Mgr. Ivana Stráská připomněla, že kraje již dlouhodobě upozorňují na potřebu mít jasně definovaný výstup SPRSS, který musí obsahovat rozsah služeb, obvyklou cenu služeb, standard služeb a popis zdrojů financování. Existence uvedeného plánu s jednoznačným výstupem je nesmírně důležitá pro efektivní využívání finančních prostředků.

Bc. Dagmar Žitníková připomněla, že v minulosti MPSV pracovalo i na Národním plánu rozvoje sociálních služeb. Práce na plánu byly ovšem přerušeny a odbory se domnívají, že je potřeba, abychom se k dlouhodobému plánování vrátili. Sociální služby dnes nemají žádnou jistotu, každoročně záleží na politické reprezentaci, kolik jsou politici ochotní na dotace na sociální služby vydat. ČMKOS dlouhodobě navrhuje, aby byly sociální služby finančně stabilizované. Jedna z možností je, aby se výdaje na sociální služby staly mandatorními výdaji státního rozpočtu.

Ing. Linda Maršíková uvedla, že vzhledem k sestavování státního rozpočtu na období jednoho roku je vize víceletého plánování nereálná. Prostřednictvím definice sítě sociálních služeb by však MPSV chtělo poskytnout alespoň záruku financování daných služeb.

Ing. Radmila Malá zdůraznila, že dotace nemůže být už ze své podstaty mandatorním titulem a zavazovat státní rozpočet mandatorními výdaji už v současnosti nelze. Víceleté plánování je pak možné spatřovat ve výhledu státního rozpočtu.

Bc. Miloslav Čermák požádal zástupce MPSV, aby pokračovali i ve vytváření Národního plánu rozvoje sociálních služeb, který je rovněž velice potřebný.

Ing. Jiří Horecký, MBA požádal o funkci ověřovatele zápisu za stranu zaměstnavatelů a navrhl paní předsedkyni Žitníkovou za stranu zaměstnanců.

Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová ukončila jednání pracovního týmu RHSD ČR a rozloučila se s přítomnými.

Zapsala: Ing. Martina Borošová, 24.3.2014, připomínky zapracovány dne 25.3.2014

Příloha č. 1: Stanoviska UZS ČR k jednání PT RHSD pro sociální otázky

Součástí zápisu je podkladový materiál MPSV ČR.

Zápis ověřili: Bc. Dagmar Žitníková, Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

